

CRÒNICA LEGISLATIVA DE LES ILLES BALEARS

Segon semestre de 2021

“Les dificultats per consensuar un model estable i de finançament sobre el règim lingüístic en l’ensenyament i la sanitat”

Maria Ballester Cardell*

Resum

Durant l’interval que comprèn aquesta crònica, els drets i deures lingüístics en l’àmbit de l’educació i de la sanitat han estat, novament, els temes que han generat major controvèrsia. Els principis lingüístics continguts en el Projecte de Llei d’Educació que es tramita en el Parlament i els casos de discriminació lingüística en l’àmbit de la salut han tornat a centrar els debats entre les diferents forces parlamentàries i també han estat presents en les actuacions i propostes de les entitats cíviques en defensa de la llengua catalana. Tot això, coincidint amb la confirmació per part del Tribunal Suprem de la nul·litat del decret que regula la competència lingüística del personal estatutari del Servei de Salut de les Illes Balears i coincidint també amb la molt necessària iniciativa liderada per la Direcció General de Política Lingüística i la Presidència del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears per reforçar l’ús del català en l’àmbit de la justícia.

Paraules clau: política lingüística; Illes Balears; drets lingüístics; model lingüístic educatiu; competència lingüística; Administració de justícia.

LEGISLATIVE REPORTS ON THE BALEARIC ISLANDS

Second half of 2021

“The difficulties in agreeing upon a stable funding model for the language system in teaching and healthcare”

Abstract

Over the course of the period under review, linguistic rights and obligations in the fields of education and healthcare have, once more, been the areas witnessing the greatest controversy. The language-related principles contained in the draft Law on Education currently before the Parliament of the Balearic Islands and the cases of language discrimination in healthcare have once again been the subject of debate between different parliamentary groups. They have also been the focus of actions and proposals by civic organisations defending the Catalan language. All this coincides with the upholding by the Supreme Court of the invalidity of the Decree governing the language competences of statutory staff of the Balearic Islands Health Service and also with the much-needed initiative spearheaded by the Directorate General for Language Policy and the Chief Justice of the High Court of Justice of the Balearic Islands to bolster the use of Catalan in the justice system.

Keywords: language policy; Balearic Islands; linguistic rights; language model in education; language competency; administration of justice.

---

* Maria Ballester Cardell, professora contractada doctora de Dret Constitucional de la Universitat de les Illes Balears. maria.ballester@uib.es

Citació recomanada: Ballester Cardell, Maria (2021). Crònica legislativa de les Illes Balears. Segon semestre de 2021. “Les dificultats per consensuar un model estable i de finançament sobre el règim lingüístic en l’ensenyament i la sanitat”. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 77, 171-181. <https://doi.org/10.2436/rld.i77.2022.3801>

Sumari

- 1 Els drets lingüístics en l'àmbit de l'atenció sanitària
- 2 Les controvèrsies sobre el model lingüístic educatiu a les Illes Balears
  - 2.1 Continua la tramitació del Projecte de llei d'Educació
  - 2.2 El debat parlamentari i el control al Govern amb el rerefons del model lingüístic a l'ensenyament
  - 2.3 S'activa la via judicial per exigir que els centres de les Balears imparteixin el 25 % de matèries en castellà
- 3 El debat sobre la llengua catalana i la política lingüística en el Parlament de les Illes Balears
- 4 Presentació de la campanya "La justícia, també en català"
- 5 El foment i la promoció de la llengua catalana. Processos de formació i de capacitació lingüística
- 6 Altres esdeveniments i actuacions per a la defensa, el foment i la difusió de la llengua pròpia
- 7 Conflictivitat
- 8 Conclusions

1 Els drets lingüístics en l'àmbit de l'atenció sanitària

Durant els darrers mesos no han estat infreqüents a les Balears els problemes de comunicació lingüística entre el personal sanitari i els usuaris del Servei de Salut. Aquestes dificultats afecten la seguretat i la qualitat de l'atenció que reben els pacients i la resposta que el personal sanitari pot oferir als malalts. Més encara si tenim en compte la realitat d'un territori sotmès a una forta pressió poblacional i turística i que part del personal sanitari (interí, principalment) prové de territoris no catalanoparlants. Durant la primera quinzena de juliol un diputat del Grup Parlamentari El Pi - Proposta per les Illes formula al Govern una pregunta amb resposta escrita per saber si s'ha obert expedient disciplinari als treballadors que suposadament han pogut provocar una situació de discriminació lingüística en un centre de salut (BOPIB núm. 111, de 23 de juliol de 2021); i més concretament, es volen conèixer quines són les actuacions que ha fet la Conselleria de Salut arran de les denúncies de discriminació lingüística patides per catalanoparlants per part del personal dels serveis de salut (BOPIB núm. 117, de 10 de setembre de 2021).

Altrament, els mitjans de comunicació es fan ressò de la reunió de coordinació de política lingüística entre el Govern i els partits que li donen suport per sortir al pas de les discrepàncies derivades de les denúncies presentades davant l'Oficina de Defensa dels Drets Lingüístics sobre els problemes de comunicació lingüística a l'àmbit sanitari. En un primer moment, la Conselleria de Salut fa balanç de les queixes presentades per motius de discriminació lingüística i conclou que la seva incidència és molt baixa (“suposen un 0,00058 %”). Però, finalment, després de la preocupació mostrada pels socis de govern – feta pública per la secretària autonòmica d'Universitat, Recerca i Política Lingüística–, es decideix investigar els fets. En la reunió s'acorda millorar la comunicació entre la Direcció General de Política Lingüística, l'Oficina de Defensa dels Drets Lingüístics i el Servei de Salut, per tal de donar una resposta més ràpida i coordinada davant possibles queixes relacionades amb els drets lingüístics dels usuaris del servei.

Aquesta polèmica arriba al Parlament a través de qui utilitza la llengua com a principal argumentari d'oposició política i en forma de preguntes. Un diputat del Grup Parlamentari VOX-Actua Balears s'interessa per l'expedient obert a una doctora del centre de salut de Son Pisà (Diari de Sessions del Ple, núm. 91, de 21 de setembre de 2021). Vinculada als drets lingüístics en l'atenció sanitària, es formula també una pregunta per part d'una diputada del mateix Grup Parlamentari, relativa a la retirada de la cartelleria als hospitals i centres de salut de Balears (Diari de Sessions del Ple, núm. 94, de 5 d'octubre de 2021); segons la parlamentària, l'ordre de retirada es refereix als cartells que només estan escrits en castellà. En canvi, la consellera de Salut explica que l'ordre afecta la retirada de tota la cartelleria i s'emmarca en un procés d'actualització i millora de la retolació en els centres de salut.

Les conseqüències de l'anul·lació judicial del decret que regula la competència lingüística del personal estatutari del Servei de Salut (a la qual ens referirem de manera específica en l'apartat de conflictivitat) també han donat peu a la formulació de preguntes per part de l'oposició parlamentària, com les presentades per diputats del Grup Parlamentari Popular (Diari de Sessions del Ple, núm. 98, de 2 de novembre i núm. 100, de 16 novembre de 2021) o la formulada per un diputat del Grup Parlamentari VOX-Actua Balears (Diari de Sessions del Ple, núm. 101, de 23 de novembre de 2021).

2 Les controvèrsies sobre el model lingüístic educatiu a les Illes Balears

La tramitació de la primera llei d'educació de les Illes Balears i la recent sentència del Tribunal Suprem que obliga la Generalitat de Catalunya a adoptar mesures per assegurar l'ensenyament de les dues llengües “de manera efectiva i immediata” mantenen obert el debat sobre els drets i els deures lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament.

2.1 Continua la tramitació del Projecte de Llei d'Educació

Un cop admesa a tràmit la iniciativa¹, la Mesa del Parlament adopta tot un seguit d'acords, entre els quals s'hi troba l'obertura del termini perquè els grups parlamentaris, i també els ciutadans mitjançant associacions

---

¹ Cal recordar que el 23 de juny de 2021 la Mesa del Parlament n'acorda l'admissió a tràmit. Les dades contingudes en aquest epígraf són extretes de l'Exp. 10-2021/GLEX-0001, consultat a través del [web del Parlament de les Illes Balears](#).

representatives dels seus interessos, puguin presentar esmenes i propostes d'esmenes. Entitats com Plataforma del Voluntariat de les Illes Balears, Fòrum per a la Memòria d'Eivissa i Formentera, Associació Memòria de Mallorca, Asociación Menorca, Historia y Concordia, Federació Ment i Cor i altres associacions d'altres capacitats, presenten al·legacions. Al mateix temps, el Govern completa l'expedient amb la tramesa de diferents informes, com el de l'impacte familiar, i distintes propostes de millora. En el tràmit d'al·legacions, el sindicat STEI proposa incloure al final del punt 3 de l'article 133 del projecte la referència explícita al Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ensenyament de i en llengua catalana.

Tot i que el termini ordinari per presentar esmenes finalitza el 13 de setembre, donada la transcendència de la norma projectada, tots els grups parlamentaris sol·liciten ampliar-ho i la Mesa acorda aquesta ampliació extraordinària fins a l'1 d'octubre (BOPIB núm. 119, de 17 de setembre de 2021). Com és normal en aquest tipus d'iniciativa, els grups parlamentaris de l'oposició són els que presenten un major nombre d'esmenes (Ciudadanos presenta 39 esmenes d'addició i 79 de modificació, mentre que el Grup Parlamentari Popular formula 42 esmenes d'addició i 113 de modificació). Per la seva banda, el Grup Parlamentari VOX-Actua Balears presenta una esmena a la totalitat de devolució amb un argumentari catastrofista: sobre el règim lingüístic reincideix en les crítiques de sempre, pel fet que confonen el dret a elegir l'educació moral i religiosa dels fills amb l'inexistent dret d'elegir la llengua d'ensenyament. L'esmena és rebutjada amb 35 vots en contra, 20 abstencions i 3 vots a favor (BOPIB núm. 127, de 5 de novembre de 2021).

L'11 de novembre es constitueix la Ponència en el si de la Comissió d'Educació, Recerca i Cultura. El debat sobre els principis del model lingüístic (article 133), a partir de les diferents esmenes presentades, se centra, principalment, en la competència lingüística dels alumnes en les dues llengües oficials, la referència al caràcter vehicular de les llengües oficials i la inclusió en la norma de la referència d'un percentatge mínim de docència en llengua catalana.

2.2 El debat parlamentari i el control al Govern amb el rerefons del model lingüístic a l'ensenyament

Un diputat del Grup Parlamentari MÉS per Mallorca formula una pregunta amb sol·licitud de resposta escrita en què s'interessa per l'ús de la llengua catalana a les aules. En concret, vol saber si es tenen dades sobre l'ús de la llengua catalana als centres de secundària de les Illes Balears (a la docència i en els usos interpersonals) i sobre la competència lingüística dels alumnes quan acaben l'ensenyament obligatori. També demana si està previst realitzar algun estudi independent sobre aquests i altres aspectes vinculats a la realitat lingüística del sistema educatiu de les Illes Balears. I vol conèixer si està programat algun pla d'actuació per reforçar els usos lingüístics de la llengua catalana als centres de secundària (BOPIB núm. 129, de 12 de novembre de 2021).

En el Parlament balear es debat, també, sobre els efectes de la recent sentència del Tribunal Suprem relativa al compliment efectiu del mínim del 25 % de l'ensenyament en castellà a partir de sengles preguntes formulades per diputats dels grups parlamentaris Popular i Ciudadanos (Diari de Sessions del Ple núm. 102, de 30 de novembre de 2021). Els representants de les formacions conservadores asseguren que les resolucions judicials del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), que estableixen un percentatge mínim del 25 % de classes en castellà en el sistema d'ensenyament de Catalunya (avalades pel Tribunal Suprem), són aplicables a tot el territori de l'Estat, perquè deriven directament de la Constitució i perquè contenen jurisprudència del Tribunal Constitucional. Demanen si a les Illes Balears es compleix efectivament aquest percentatge en els centres sostinguts en fons públics. I asseguren que els principis que informen el model lingüístic en el Projecte de Llei d'Educació són contraris a les sentències del Tribunal Suprem i del Tribunal Constitucional. Per la seva part, tant el conseller d'Educació i de Formació Professional com la presidenta del Govern defensen el model lingüístic a l'ensenyament implementat a les Balears de forma consensuada a partir dels principis de la Llei de Normalització Lingüística i de l'anomenat Decret de mínims. Insisteixen en els objectius de les mesures implementades de cara a assegurar la plena competència lingüística en les dues llengües oficials al final de l'etapa d'ensenyament obligatori i asseguren que cerquen el màxim consens possible per traslladar aquests principis a la futura llei d'educació.

Altrament, amb ocasió del debat i votació d'una moció presentada pel Grup Parlamentari Popular sobre l'inici del curs escolar, i que estava centrada en el retard en el pagament de les beques menjador i en la necessitat de millorar el servei de transport escolar, el Grup Parlamentari VOX-Actua Balears aprofita la seva intervenció per plantejar una esmena que, sense cap connexió sistemàtica, demana el compliment de les

sentències del Tribunal Constitucional que protegeixen els drets lingüístics en l'ensenyament i que obliguen les administracions educatives a garantir que el castellà sigui també llengua d'ensenyament (Diari de Sessions del Ple, núm. 103, de 7 de desembre de 2021).

2.3 S'activa la via judicial per exigir que els centres de les Balears imparteixin el 25 % de matèries en castellà

El Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears admet a tràmit el recurs contenciós administratiu presentat per l'associació de professors PLIS Educació i Societat Civil Balear, en el qual es demana que l'ensenyament a Balears s'imparteixi en un 25 % en castellà i, almanco, en una assignatura troncal. Segons s'informa en roda de premsa, els promotors asseguren que el Govern no compleix aquest mínim i que "la immersió obligatòria en català no només és un abús de poder, sinó un despropòsit pedagògic". Els recurrents consideren que el model del 25 % establert per les sentències del TSJC, i confirmat pel Tribunal Suprem, és extrapolable a tots els territoris de l'Estat amb llengua pròpia oficial. Les mateixes entitats que interposen el recurs animen els pares a reclamar a l'Administració educativa que es compleixi també a Balears amb el mínim del 25 % de les assignatures en castellà, incloent matèries troncales. La premsa conservadora es fa ressò d'una reclamació administrativa tramitada durant el mes de desembre per l'associació *Hablamos español* en nom d'un pare d'una menor que estudia en un centre públic. S'ha de dir, però, que probablement aquestes iniciatives, animades pels grupuscles esmentats, tendran poc recorregut a les Illes Balears, atès que el que estableix el marc normatiu en l'ensenyament és un mínim que s'ha d'assegurar d'ensenyament en català.

3 El debat sobre la llengua catalana i la política lingüística en el Parlament de les Illes Balears

El debat sobre els usos de la llengua catalana a l'àmbit públic i la política lingüística del Govern estan ben presents en l'exercici de la vida parlamentària. Fins i tot quan es parla d'assumptes més generals, el Grup Parlamentari VOX-Actua Balears reconduïx de forma obsessiva tota la crítica política a la qüestió lingüística, tal com succeeix, per exemple, en relació amb el repartiment dels projectes per a la recuperació econòmica amb càrrec als fons europeus (Diari de Sessions del Ple, núm. 95, de 13 d'octubre). També succeeix amb la presentació d'iniciatives que volen rompre la representació d'unitat lingüística en els territoris de parla catalana, com la Proposició no de llei (PNL) relativa al rebuig a la decisió del Senat d'admetre la denominació "Països Catalans", incloent-hi les Illes Balears (BOPIB núm. 132, de 3 de desembre de 2021).

Com sol ser habitual, algunes de les resolucions aprovades derivades del debat de política general del Govern corresponent a l'any 2021 (BOPIB núm. 119, de 17 de setembre de 2021) estan centrades en demanar majors esforços al Govern (a través de la Direcció General de Política Lingüística) per a la defensa dels drets lingüístics (de manera especial, dels usuaris dels serveis públics i de la sanitat pública), la promoció de l'ús del català i la garantia de l'acollida lingüística i cultural en resposta al creixement demogràfic (BOPIB núm. 123, de 15 d'octubre de 2021).

Altrament, també resulta aprovada, amb esmenes, una moció, derivada d'una interpel·lació presentada pel Grup Parlamentari Mixt - MÉS per Menorca, relativa als drets lingüístics. En ella es plantegen, entre altres punts: crear una estructura d'oferta gratuïta de formació en català per a persones adultes; incrementar la partida destinada a cursos de formació de llengua catalana per a població adulta; augmentar les partides dedicades a la convocatòria d'ajuts per a actuacions de foment de l'ús de la llengua catalana; recuperar els drets lingüístics de les persones consumidores i usuàries, en els termes continguts en la derogada Llei 11/2001, de 15 de juny, d'ordenació de l'activitat comercial; instar l'Estat a assegurar que els membres dels cossos i forces de seguretat tinguin la formació adequada per assegurar els drets lingüístics dels ciutadans, i recordar els drets i els deures lingüístics en l'àmbit del Servei de Salut. Tanmateix, alguns d'aquests plantejaments finalment no són assumits en la Resolució que s'aprova el 28 de setembre (BOPIB núm. 123, de 15 d'octubre de 2021). En concret, hi ha acord en reclamar més recursos per a formació en català de les persones adultes i per ampliar els serveis d'acollida i integració de les persones novvingudes a la llengua i la cultura pròpies; sobre la problemàtica que se suscita davant la manca d'observança dels drets lingüístics dels ciutadans en els espais gestionats per l'Administració perifèrica i per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, s'insta el Govern d'Espanya a formar un grup de treball; també s'insta la Delegació de Govern, Aena i Autoritat Portuària a instal·lar cartelleria en els espais que gestionen per informar dels drets lingüístics dels ciutadans.

En canvi, no hi ha acord entre els socis de govern a l'hora de referir-se al deure del personal sanitari d'entendre els usuaris en les dues llengües. De fet, els promotors de la iniciativa mostren el seu disgust amb els grups parlamentaris Socialista i Unidas Podemos, que no donen suport en aquest punt de la moció, en considerar que "aquest vot negatiu ataca el dret bàsic de la població a expressar-se en la llengua pròpia en un àmbit tan sensible com és la sanitat".

En la Comissió d'Educació, Recerca i Cultura ([Diari de Sessions de la Comissió, núm. 60, de 14 d'octubre de 2021](#))² s'aproven tres iniciatives que tenen com a fil conductor la promoció i el foment de la llengua catalana, des d'enfocaments diferents i presentades per formacions polítiques distintes. En la presentada pel Grup Parlamentari Popular, sobre les convocatòries d'avaluació i certificació de coneixements de llengua catalana, es demana modificar els sistemes d'avaluació amb un doble sentit: d'una banda, que es corregeixen totes les parts de les proves (amb independència del resultat obtingut en la prova 1 i 2) i de l'altra que, en el cas que hi hagi dues convocatòries en l'any, les puntuacions de les àrees aprovades es guardin per a la segona convocatòria. També es demana que la conselleria competent estudiï la possibilitat de consolidar les dues convocatòries anuals de les proves de català. Altrament, s'aprova la PNL presentada pel Grup Parlamentari MÉS per Mallorca, relativa als drets lingüístics als espais gestionats per l'Estat, en la qual s'insta el Govern de l'Estat a facilitar que els drets lingüístics dels ciutadans estiguin garantits en els espais gestionats per les institucions generals en els territoris amb més d'una llengua oficial. Cal recordar que aquesta iniciativa es va presentar a partir d'un cas de discriminació per raó de llengua que va patir un ciutadà mallorquí a l'aeroport de Barcelona. També s'aprova la PNL relativa a polítiques a favor de la igualtat i combat de les discriminacions lingüístiques, presentada el 27 de juliol pel Grup Parlamentari El Pi - Proposta per les Illes; en ella s'insta el Govern que es tramitin tots els procediments administratius per garantir els drets lingüístics dels usuaris dels serveis públics. Igualment s'insta l'executiu, abans de l'inici del curs 2022-23, a garantir els requisits de coneixement en llengua catalana dels docents de l'Escola Superior d'Art Dramàtic de les Illes i del Conservatori Superior de Música.

En relació amb aquest darrer punt, és important recordar que va generar una certa controvèrsia l'aprovació de l'Ordre del conseller d'Educació i Formació Professional de 9 de juliol de 2021 de modificació de l'Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 8 de març de 2018 per la qual es fixen les titulacions que cal tenir per fer classes de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, a l'ensenyament reglat no universitari, se n'estableixen les equivalències, es defineix el Pla de Formació Lingüística i Cultural (FOLC), es regulen les condicions d'exempció de l'avaluació de la llengua catalana i literatura en ensenyaments no universitaris i es determinen les funcions i la composició de la Comissió Tècnica d'Assessorament per a l'Ensenyament de i en Llengua catalana ([BOIB núm. 95, de 17 de juliol de 2021](#)). La norma en qüestió implica una actualització de la regulació implementada l'any 2018. Així, per exemple, es tracta de resoldre el greuge comparatiu que afecta els alumnes de les Illes Balears que es formen en fora de la Universitat de les Illes Balears (UIB) quan en els plans d'estudis que han seguit no s'incorporen continguts equivalents a la formació requerida per exercir la docència a les Illes Balears. També es tracta d'evitar les dificultats dels professors de primària i secundària, que han d'obtenir un segon certificat de capacitació quan passen a impartir docència en una altra etapa o combinen diverses etapes educatives. Però la qüestió més controvertida és la inclusió d'una disposició addicional única amb relació a la capacitació en llengua catalana dels professors als estudis d'ensenyaments artístics superiors que s'imparteixen a les Illes Balears, que són equivalents als estudis universitaris, els quals no estan regulats a hores d'ara. En concret, la nova disposició addicional única preveu que "el règim específic aplicable en matèria de capacitació en llengua catalana en la selecció del professorat d'ensenyaments artístics superiors és el que s'estableix en els reglaments d'organització i funcionament d'aquests centres, si és el cas". L'Administració explica que s'ha introduït d'aquesta previsió perquè els centres superiors d'ensenyament artístic de l'Escola Superior d'Art Dramàtic i del Conservatori Superior de Música tenen un règim diferent a la resta d'altres centres docents i no depenen directament de la Direcció General de Personal Docent. Els sindicats STEI-i i Alternativa es mostren crítics amb aquesta modificació i lamenten el missatge que es trasllada des de la Conselleria de minva dels requisits de competència lingüística i de la protecció de la llengua catalana.

Per altra banda, en la Comissió d'Assumptes Institucionals i Generals ([Diari de Sessions de la Comissió, núm. 63, de 20 d'octubre de 2021](#)) es debat i s'aprova la PNL presentada pel Grups Parlamentaris MÉS per Mallorca

² Les tres resolucions apareixen publicades en el BOIB núm. 127, de 5 de novembre de 2021.

i Mixt, relativa a drets lingüístics a l'Estat. En concret, s'instaura el Govern d'Espanya a garantir el dret d'opció lingüística en les seves relacions amb l'Administració general de l'Estat, assegurar la capacitació lingüística dels empleats públics de l'Administració general que prestin servei en territori balear, garantir també que els empleats atenguin el ciutadà en la llengua oficial sol·licitada i exigir responsabilitat disciplinària en cas d'incompliment d'aquesta obligació, i, en general, complir amb les exigències dels tractats internacionals en matèria de protecció de la diversitat lingüística i dels drets lingüístics dels ciutadans (BOPIB núm. 127, de 5 de novembre de 2021). Altrament, la Comissió rebutja la PNL formulada per MÉS per Menorca relativa a una atenció ciutadana adequada per part de les empreses de seguretat i vigilància. Cal recordar que en la iniciativa, que es presenta arran d'una denúncia d'un ciutadà menorquí al qual es va negar el dret a ser atès en català per part d'un guarda de seguretat de l'Hospital Mateu Orfila, es demana al Govern que s'inclogui, en l'Acord marc per a l'homologació de serveis de vigilància i seguretat de l'Administració autonòmica i del sector públic instrumental, com a requisit per a les empreses contractistes, l'acreditació que el personal que hi treballa de cara al públic és competent en la llengua catalana per comprendre i atendre els ciutadans en la llengua pròpia de les Balears. També s'instaura el Govern, en relació amb la creació de l'Escola de Seguretat Pública, que prevegi una oferta formativa “adreçada específicament al col·lectiu de treballadors de les empreses que prestin serveis de seguretat i vigilància [...] respecte als drets lingüístics dels ciutadans i gestió de la pluralitat lingüística”.

4 Presentació de la campanya “La justícia, també en català”

En la crònica del semestre anterior donàvem compte d'una sèrie d'actuacions anunciades pel President del Tribunal de Justícia de les Illes Balears per impulsar l'ús del català amb l'objectiu de superar l'endarreriment de la implantació de la llengua pròpia de les Illes Balears en l'Administració de justícia. D'entre aquestes mesures, destaca la iniciativa de la Direcció General de Política Lingüística, a la qual dona suport la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, i en la qual també participen el Col·legi d'Advocats, el de Procuradors i la gerència territorial del Ministeri de Justícia, entre altres entitats corporatives. Mitjançant [Acord de la Comissió Permanent del Consell General del Poder Judicial, de 21 de juliol de 2021](#), s'autoritza el Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears a donar suport a la iniciativa mencionada.

El 30 de setembre es presenta a la seu del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears la campanya “La justícia, també en català”. El president de la institució incideix en tres aspectes positius que presenta la campanya. En primer lloc, en destaca el seu caràcter inclusiu, amb el qual es tracta d'arribar a totes les persones que es poden sentir alienes o estranyes a l'acció de la justícia pel fet de no poder emprar amb facilitat i normalitat el català. En segon lloc, es posa el focus en l'amplitud i diversitat dels sectors implicats i al conjunt de mesures dirigides als ciutadans i als operadors jurídics per facilitar-los eines per fer servir el català en un àmbit –el judicial– que no sempre s'ha presentat com a propici a aquests usos. En tercer lloc, en destaca que la iniciativa ha de contribuir a fer efectiu un dret, reconegut a la Constitució i esmentat també en l'Estatut d'autonomia i en la Llei orgànica del poder judicial, com és el de la tutela dels drets dels ciutadans, no només a través de les sentències, sinó mitjançant totes les resolucions que emanen de l'acció judicial. Per acabar, conclou que “exercir un dret no pot ser un acte heroic pels ciutadans, sinó un acte de normalitat”.

D'entre les actuacions que s'han dut a terme en l'inici de la campanya destaquen la creació del web [Justícia en Català](#), amb la finalitat d'oferir eines als treballadors d'aquest àmbit per donar resposta a les necessitats que puguin tenir sobre l'ús de la llengua catalana. També s'ha reeditat el *Vocabulari de dret*, coordinat per Antoni Llabrés Fuster i Eva Pons Parera, editat l'any 2009 per la Universitat de Barcelona i la Universitat de València. A més, s'han editat cartells i díptics informatius per donar a conèixer la campanya als que acudeixen a les dependències de l'Administració de justícia i als treballadors d'aquest àmbit, i per informar dels recursos que tenen al seu abast.

5 El foment i la promoció de la llengua catalana. Processos de formació i de capacitació lingüística

Pel que fa als processos de capacitació lingüística, ens hem de referir a la Resolució de la directora general de Política Lingüística de 4 de novembre de 2021 per la qual es convoquen les proves de l'any 2022 per obtenir els certificats oficials de coneixements de llengua catalana ([BOIB núm. 153, de 6 de novembre de 2021](#)).

2021). Les bases de la convocatòria estableixen que només és possible inscriure's a un sol certificat. També es deixa palès que, atesa la situació d'alerta sanitària, la Direcció General de Política Lingüística podrà, en qualsevol moment, mitjançant una resolució de la directora general publicada en el BOIB, modificar les bases de la convocatòria (incloent-hi el calendari, si les circumstàncies ho requereixen). I encara vinculada a l'avaluació de coneixements de llengua catalana, ens podem referir a la Resolució de la directora general de Política Lingüística de 30 de novembre de 2021 per la qual es nomenen els membres de la Comissió Tècnica d'Avaluació de Coneixements de Català ([BOIB núm. 166, de 2 de desembre de 2021](#)).

Pel que fa a mesures de foment i promoció, cal esmentar la Resolució del conseller de Fons Europeus, Universitat i Cultura per la qual es convoquen els ajuts destinats a actuacions de foment de l'ús de la llengua catalana a les Illes Balears per a l'any 2021 ([BOIB núm. 88, de 3 de juliol](#)). Amb aquesta convocatòria d'ajuts es tracta de donar suport a activitats que tenen com a finalitat la difusió i la promoció de l'ús social de la llengua catalana entre la població general, tant l'autòctona com la nouvinguda. Altrament, amb l'objectiu de fomentar la presència de la llengua catalana en els mitjans de comunicació social de les Illes Balears, es fa pública la convocatòria anual d'ajuts mitjançant la Resolució del conseller de Fons Europeus, Universitat i Cultura per la qual es convoquen ajuts destinats als mitjans de comunicació en llengua catalana a les Illes Balears ([BOIB núm. 104, de 5 d'agost de 2021](#)). La novetat més destacada d'aquesta convocatòria és la creació d'una nova línia destinada a projectes d'habilitació de l'edició en català d'una publicació en castellà. I encara ens podem referir a la Resolució del president de l'Institut d'Estudis Baleàrics per la qual es convoquen ajudes per donar suport a la creació dels sectors de les arts escèniques, la música, la literatura, el còmic i la il·lustració, les arts visuals i audiovisuals de les Illes Balears per a l'any 2021, en el context de l'actual pandèmia de COVID-19 ([BOIB núm. 130, de 21 de setembre de 2021](#)).

6 Altres esdeveniments i actuacions per a la defensa, el foment i la difusió de la llengua pròpia

L'any 2021 se celebra el vintè aniversari del Dia Europeu de les Llengües a 47 estats del continent. Gairebé totes les institucions de les Illes han organitzat esdeveniments per commemorar aquesta efemèride. És el cas dels consells insulars de Mallorca, Menorca i Formentera, que han volgut fer visible la celebració. També l'Ajuntament de Palma, a través de l'àrea d'Educació i Política Lingüística, s'ha sumat a la celebració del Dia Europeu de les Llengües per destacar la importància de l'aprenentatge de llengües i promoure la riquesa de la diversitat lingüística i cultural d'Europa, i amb el compromís de promocionar i fomentar l'ús de la llengua catalana. L'acte central del Dia Europeu de les Llengües a les Illes Balears, organitzat per la Direcció General de Política Lingüística i la Direcció General de Relacions Exteriors, té lloc a Maó el dia 24 de setembre. L'esdeveniment consisteix en una lectura de poemes en diversos idiomes, en la lectura de la declaració d'adhesió al Dia Europeu de les Llengües de l'Ajuntament de Maó i en una conferència titulada "Hacia una revolución multilingüe en Europa", a càrrec del lingüista Juan Carlos Moreno Cabrera. S'ha de lamentar, com a punt negatiu, que la manca de consens polític impedeix que, coincidint amb aquesta efemèride, el Parlament balear aprovi una declaració institucional sobre la Carta de Drets Lingüístics.

Altrament, a les Balears, sindicats i entitats cíviques demanen a l'executiu autonòmic que faci pressió davant el Govern central per assegurar que la futura llei audiovisual estatal respecti la diversitat idiomàtica i eviti la vulneració dels drets lingüístics. En l'encontre entre la presidenta Armengol i el president Aragonès del passat mes d'octubre, la cap del Govern autonòmic es mostrava confiada en el fet que la "major sensibilitat" del Govern estatal permetés un acord per assegurar la presència de les llengües minoritzades en la futura regulació de l'audiovisual. Hom coincideix amb la importància de la transposició de la directiva europea sobre el sector per a la defensa dels drets lingüístics. I això perquè en el marc normatiu del sector audiovisual les llengües cooficials distintes del castellà es troben encara menystingudes, i perquè la presència de les llengües minoritzades en els mitjans audiovisuals és un símptoma de normalitat en els usos lingüístics. Per la seva banda, Obra Cultural Balear ha participat, juntament amb altres entitats cíviques d'arreu dels territoris amb llengua pròpia oficial, en les reunions amb parlamentaris de l'esquerra nacionalista amb representació en el Congrés dels Diputats per reclamar una quota de continguts en llengües cooficials per a les plataformes en línia. El Govern de l'Estat al·lega la inviabilitat de la mesura a causa de limitacions de tipus jurídic contingudes a la normativa de la Unió Europea. En canvi, s'arriba a un acord entre el Govern d'Espanya i els representants

d'ERC per crear un fons que financi part de la producció de les llengües oficials diferents al castellà. Tot això, sense renunciar a la defensa de la diversitat i la pluralitat lingüística com a elements que enriqueixen el sector audiovisual i contribueixen al reconeixement dels drets lingüístics.

A finals d'any l'Institut d'Estudis Autònoms (IEA) publica un [recull de legislació lingüística de les Illes Balears](#), en una edició preparada per Antoni Llabrés Fuster i Maria Ballester Cardell, del Departament de Dret Públic de la Universitat de les Illes Balears. La publicació, que consta com a número 14 de la col·lecció "Eines" de l'IEA, conté vint-i-cinc textos legals relatius als usos institucionals i a la funció pública, i comprèn el marc normatiu general, estatal i autonòmic.

7 Conflictivitat

Les dificultats que existeixen a les Illes Balears per establir un règim jurídic, estable i de finançament, que reguli la competència lingüística del personal que presta els seus serveis a l'àmbit de la salut, fan palesa la complexitat de recuperar els usos del català en l'espai públic. Recentment, amb la confirmació per part del Tribunal Suprem de la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears que anul·la el decret que regula la capacitat lingüística en l'àmbit sanitari, assistim a una nova etapa d'aquesta controvèrsia.

És prou conegut que el Decret 24/2009, de 27 de març (que va regular per primera vegada a les Illes Balears la competència lingüística del personal estatutari del servei de salut) va ser derogat mitjançant la Llei 9/2012, de 19 de juliol, que inclou una sèrie de mesures de retrocés de la situació de la llengua catalana a les institucions. En la XI Legislatura (2015-2019) el Govern de coalició assumeix el compromís de restablir els usos i el prestigi de la llengua pròpia. Amb aquest objectiu s'aprova la Llei 4/2016, de 4 d'abril, per la qual el coneixement de català torna a considerar-se requisit per a l'accés i la promoció a la funció pública. En desplegament de la norma s'aprova el Decret 11/2017, de 24 de març, que regula la competència lingüística a l'àmbit general de l'Administració pública. I a l'àmbit de la salut, novament amb moltes dificultats, s'aprova el Decret 8/2018, de 23 de març, des de la consciència de la complexitat d'aquest sector, en el qual intervenen factors i agents molt singulars. En primer lloc, perquè les dificultats en la comunicació lingüística afecten la seguretat i la qualitat de l'atenció que reben els pacients i a la resposta que el personal sanitari pot oferir als malalts. En segon lloc, les autoritats responsables es troben condicionades per la realitat del territori, que en el cas de les Illes Balears està sotmesa a una forta pressió poblacional i turística. I tot això sense contraposar la competència lingüística amb la capacitat professional i sense deixar de banda les dificultats de recuperar els usos de la llengua pròpia en l'àmbit de la salut sense una actitud oberta i compromesa dels destinataris principals de la norma.

Tenint en compte tots aquests factors, el Decret 8/2018 fixa un règim de menor exigència de coneixements de llengua catalana als empleats del Servei de Salut en relació amb el que se demana a la resta de treballadors de l'Administració autonòmica. A més, s'estableix una regulació específica a l'hora de fixar el procés d'acreditació del requisit de coneixement del nivell de català corresponent a les distintes categories (art. 5.2); en concret, es preveu que els aspirants podran presentar-se als processos selectius sense necessitat d'acreditar coneixement de català i s'estableix una moratòria de dos anys per obtenir el títol. En el cas que no s'aporti l'acreditació, el personal no perd la condició de funcionari, però no podrà participar en els concursos de mobilitat ni podrà accedir per primera vegada a la carrera professional.

Dos sindicats (l'STEI i la CSIF) interposen sengles recursos contenciosos administratius envers determinats preceptes del Decret 8/2018, bàsicament utilitzant els mateixos arguments. Tanmateix, en la demanda de l'STEI es demana la nul·litat parcial del Decret, mentre que la CSIF pretén la nul·litat de la norma en la seva totalitat en considerar que es produeix un vici estructural de legalitat. Les Sentències 14 i 15/2020, de 16 de gener, de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears resolen sengles recursos plantejats per les dues formacions sindicals. En relació amb l'ajustament del Decret 8/2018 a la disposició transitòria segona de la Llei 4/2016, la Sala diu que, una vegada determinada pel legislador l'exigència del coneixement de la llengua catalana per a tots els empleats públics (també per al personal estatutari i laboral del Servei de Salut), el reglament haurà de concretar-lo de forma proporcionada i adequada al nivell d'exigència i a les funcions corresponents. I això sense entrar en contradicció amb les previsions del legislador pel que fa a aquesta exigència i sense restringir els drets legalment reconeguts als destinataris de la norma. La Sala considera que el vici de legalitat que pateix el Decret és estructural ("infecta la totalidad del

Decreto"). Ara bé, la Sentència 14/2020 només declara la nul·litat dels articles 5, 6, 7, disposició addicional quarta, transitòria quarta i final segona del Decret. En canvi, la Sentència 15/2020 declara "no ser conforme a derecho y nulo" la totalitat del Decret.

El Govern de la comunitat autònoma interposa sengles recursos de cassació enfront de les resolucions de la Sala. Tanmateix, com ja es va comentar en la crònica del semestre anterior, mitjançant provisió de 22 d'abril de 2021, el Tribunal Suprem (Sala Contenciosa Administrativa, Secció Primera), sense entrar en el fons de l'assumpte, inadmet el recurs de cassació interposat en relació amb la Sentència 14/2020, de 16 de gener, que guanya ferma. Altrament, mitjançant provisió de 14 d'octubre de 2021 del Tribunal Suprem (Sala Contenciosa Administrativa, Secció Primera), també ha inadmès a tràmit el recurs de cassació formulat en relació amb la Sentència 15/2020, també de 16 de gener, que, en el procediment instat per la CSIF, declara la nul·litat del Decret 8/2018 en el seu conjunt.

Tot i que els sindicats es feliciten per la resposta judicial, el triomf resulta especialment amarg per a la CSIF, que veu com la seva lluita provoca una reacció diametralment oposada als seus interessos. No debades, la nul·litat de la norma reglamentària suposa que s'ha d'aplicar la Llei 4/2016, de 6 d'abril, en els termes de la seva disposició transitòria primera, fins que no es desenvolupi reglamentàriament l'exigència de la competència lingüística dels empleats del Servei de Salut de les Illes Balears. En altres paraules, del requisit rebaixat i en "diferit" que preveia el Decret, i que es podria complementar en el termini de dos anys, se passa a l'exigència legal de l'acreditació de coneixement de la llengua sense postergació possible. De forma que la capacitació lingüística torna a ser un requisit per presentar-se a unes oposicions o per accedir a la borsa de treball del Servei de Salut amb els termes que marca la llei. És per això que el mateix sindicat que expressa la seva satisfacció per la victòria judicial demana al legislador estatal i autonòmic que el coneixement de la llengua pròpia de la comunitat autònoma només pot ser un mèrit que no resti qualitat assistencial a la sanitat pública. Per la seva banda, VOX-Actua Balears, que de manera continuada recorre a la instrumentalització política de la llengua, aprofita el moment per presentar una PNL davant la Comissió de Salut del Parlament balear d'una proposició per instar el Govern de les Illes que elimini el català com a requisit d'accés per treballar en la sanitat pública balear.

En qualsevol cas, la situació actual resulta insatisfactòria si tenim en compte que la voluntat clara del legislador és que sigui una disposició reglamentària la que, sense contravenir les exigències legals, reguli de forma específica la competència lingüística dels empleats públics del Servei de Salut. Amb independència dels efectes concrets de les distintes resolucions judicials del Tribunal Superior de Justícia i del Tribunal Suprem sobre la norma ara anul·lada, la controvèrsia sobre el Decret 8/2018, de 23 de març, mostra, una vegada més, la dificultat per fer efectiva la igualtat entre llengües oficials quan la iniciativa no troba el suport polític suficient i el context polític estatal és advers.

8 Conclusions

Durant el segon semestre de l'any 2021 el règim lingüístic a l'ensenyament i els casos de dificultats en la comunicació lingüística en l'àmbit de la sanitat han continuat monopolitzant el debat institucional i polític a la nostra comunitat autònoma. Aquesta circumstància no ha aconseguit diluir la tensió que la qüestió lingüística planteja en àmbits tan sensibles com els drets lingüístics, especialment en l'entorn de les institucions generals de l'Estat radicades a les Illes Balears. S'ha de dir, però, que continuen donant-se passes per impulsar l'ús del català per superar l'endarreriment de la implantació de la llengua pròpia de les Illes Balears en l'Administració de justícia.

Altrament, tot i la pressió política de determinats grups parlamentaris, les formacions que donen suport al Govern autonòmic mantenen el full de ruta fixat en els Acords de Bellver, amb l'objectiu de conformar un marc estable i de finançament per a la plena normalització lingüística. Tot i així, destaca l'interès pertinaç del Grup Parlamentari Mixt (integrat per diputats de l'esquerra nacionalista) per reclamar al Govern encara una major implicació en les polítiques de foment del català i en la protecció dels drets lingüístics davant un cert estancament de la llengua catalana.

Per bé que s'ha avançat en aquests darrers anys en la recuperació del marc normatiu i la presència social del català a les Illes Balears, aquestes millores no són suficients quan encara es produeixen incidents de menyspreu de la llengua pròpia i situacions de discriminació per motius lingüístics.